

V.V.N.T. **LEDENBRIEF**

Tijdschrift van de
VERENIGING VRIENDEN
NEDERLAND - TSJECHOSLOWAKIJE

Nr. 92

Oktober 1992

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
D. Klein Breteler
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
Mevr. M. v.d. Wijngaard
J. Vrijhof

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GTM (Genootschap voor Tsjechoslowaakse Muziek):

J.F.E. Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Pr. Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

P.J.M. de Coo (penningmeester)
Mevr. T. Onderdenwijngaard
W. Dijk

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag : i.o.

V.V.M.T.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

NIEUWE LEDEN

16/9 Fam. A.A. van Hattem, Utrecht
16/9 Fam. B.J.M. Gramberg, Purmerend
20/9 Fam. G.H. Schimmel, Aalten

Uit onze Statuten

Artikel 2

1. De vereniging heeft ten doel het bevorderen van de kennis over - en het begrip voor de samenleving en cultuur in Tsjechoslowakije en de versterking van de vriendschapsbanden tussen de volkeren van Nederland en Tsjechoslowakije.
2. De vereniging richt zich daarbij op alle lagen van de bevolking, alle instellingen en organisaties, ongeacht hun politieke, godsdienstige of wereldbeschouwelijke opvattingen.
3. De vereniging is een onafhankelijke organisatie, is niet gebonden aan enige politieke partij of groepering en onthoudt zich van elke stellingname over politieke, godsdienstige of wereldbeschouwelijke opvattingen.

PRANEDA b.v.

PAPENDRECHT - NEDERLAND

IMPORT - EXPORT

Ketelweg 53 - 57 - 3356 LD
Postbus 149 - 3350 AC

Telefoon 078 - 152566
Telex 29380

VAN DE VOORZITTER

In de vorige Ledenbrief schreef ik nieuwsgierig te zijn naar de reacties op onze uitnodiging de stedenbanden een belangrijke plaats te geven bij de viering van het tienjarig bestaan van onze vereniging. Welnu, van de 38 uitnodigingen werden er intussen 13 beantwoord, op één na alle positief, zodat we mogen concluderen dat het idee wel met instemming ontvangen is. We gaan dan ook met goede moed verder. Natuurlijk hopen wij dat er nog meer gemeenten en werkgroepen zich bij ons initiatief willen aansluiten want we zouden zo compleet mogelijk willen zijn.

Het is onze bedoeling de stedenbanden in de belangstelling te plaatsen als een probaat middel van internationale samenwerking die niet te ver van de burger afstaat. Dat er tevens veel informatie over Tsjechië en Slowakije bij het Nederlandse publiek overkomt, is mooi meegenomen, zou ik denken. Dat onze Vereniging daardoor nog wat meer bekendheid krijgt, willen wij natuurlijk daarmee ook bereiken.

Een mooi voorbeeld hoe een stedenband werkt en wat zij kan bereiken was op 18 september in Waddinxveen te zien. Op die dag werd in het Raadhuis de akte tot het aangaan van een stedenband met de Tsjechische stad Pelhřimov officieel door de beide gemeentebesturen ondertekend. In Waddinxveen was duidelijk te merken dat er een belangrijk initiatief genomen was.

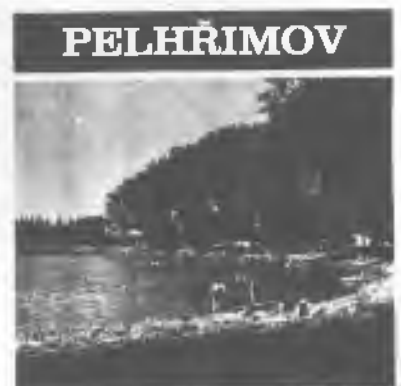
Waddinxveen stond geheel in het teken van deze gebeurtenis. Een interessante tentoonstelling was er te zien in het Raadhuis en in de Kerk, muziek werd er gemaakt door de gasten en de Waddinxveners.

De gemeenteraden lieten zich zien en horen, geschenken werden er gegeven. De plaatselijke bibliotheek overhandigde aan hun Tsjechische collega's een heel mooi kado: enkele honderden boeken. Geen Nederlandse literatuur, want dat zou bij weinig lezers aldaar onthaal vinden maar Duitse en Engelse boekem om de studie van wereldtalen te ondersteunen. Een goede keus want bij internationale kontakten blijkt steeds hoe belangrijk het is over een gemeenschappelijke taal te beschikken.

Het huwelijk tussen Waddinxveen en Pelhřimov belooft een langdurige verbintenis te worden.

Arie Hoogstad.

VAN DE REDACTIE

Eerst even iets uitleggen. In de vorige Ledenbrief, onder de rubriek "Van de leden" werd aangekondigd dat Jan van Gastel opruiming hield van de inhoud van zijn kast. Hebt u ook zitten zoeken?

Hana en Johannes Sugito hebben de helft van het "tik"werk overgenomen en wegens plaatsgebrek is de pagina van de opruiming eruit gelaten. Jan van Gastel houdt zijn kast nog even op slot, de opruiming vindt op een later tijdstip plaats.

Ook nu weer veel kopij, de rubriek "Van en over Tsjechoslowakije" is behoorlijk gevuld.

Op de boekenplank prijken 3 boeken en het Genootschap voor Muziek vraagt om versterking.

De voorplaat toont de reus Krakonos, de naamgever van het Reuzengebergte. U leest er meer over op pagina 15. Op de tegenoverliggende pagina een gloednieuwe advertentie.

Het wordt een dikke Ledenbrief.

Hennie v.d. Burg.

VAN HET BESTUUR

Onze penningmeester liet weten dat er druppelsgewijs nog betalingen binnenkomen van leden die vergeten waren de contributie over 1993 te betalen.

Helaas blijken er toch nog "wanbetalers" te zijn. Dat is verre van leuk want dat betekent dat op de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering deze wanbetalers worden geroyeerd als lid.

Leden, die het lidmaatschap willen beëindigen dienen dit **schriftelijk vóór 1 november** te melden. Volgens de Statuten is dat de goede gang van zaken en dan wordt het administratief ook geen rommeltje.

Vrijwilligerswerk mag wel veel werk zijn maar moet wel leuk blijven, vind u niet?

H.G.B.

CEDOK REIZEN B.V.

DE SPECIALIST VOOR TSJECHIË EN SLOWAKIJE

Voor reserveringen van hotels, appartementen, vakantiewoningen en interessante rondreizen per eigen auto!

Vraag ook naar onze uitgebreide wintersportcatalogus!

Bel voor meer informatie: 020-622 0101/622 4888 of fax 020-638 5441

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Hoorn - Píbram

In september jl. is het tweede nummer verschenen van het Bulletin van de Stichting Hoorn-Píbram. Het 12 pagina's tellende en goed uitgevoerde blad opent met de aankondiging van de komst van een groot gezelschap uit Píbram naar Hoorn in de periode 11 - 14 mei 1994.

Het programma voor dat bezoek in het kader van de culturele uitwisseling tussen de beide steden staat nog niet helemaal vast, maar voorgenomen zijn o.a. concerten door koren en muziekgezelschappen samen met de collega's uit Hoorn, een expositie van werken van Tsjechische beeldende kunstenaars en uitwisselingen tussen muziekscholen.

De heer A.G.M. Mok, voorzitter van de Stichting, constateert in het blad dat in de 1½ jaar dat de vriendschapsbanden bestaan er op verschillende terreinen al aardige en nuttige contacten tot stand zijn gekomen, ook tussen individuele inwoners van de plaatsen. Daarnaast is ook de hulp aan Píbram om de daar opgelopen achterstand in te halen goed op gang aan het komen. Dat te kunnen constateren is hartverwarmend en opent hoopvolle perspectieven voor de toekomst, aldus de heer Mok.

HOORN - PÍBRAM

Over een bijzonder facet van de hulp wordt uitgebreid bericht.

De gezondheidszorg in Píbram kan best wat ondersteuning gebruiken en onder de kop:

"Hoornse 'helden' fietsen f 40.000,= naar Píbram" wordt verteld over een fietstocht die 12 leden van de Hoornse fietsclub in juli jl. naar

de Hoornse zustergemeente hebben gemaakt. Een mooie sportieve prestatie. In 10 dagen werden de ruim 1000 km. weggefietsd. En met een heel bijzonder resultaat, omdat elke kilometer door bedrijven, organisaties of particulieren gehonoreerd werd met een financiële bijdrage. Ook werd onmisbare hulp gegeven in de vorm van materiaal, kleding, voedsel en reisbescheiden en had de gemeente voor de begeleiding een bus ter beschikking gesteld.

Bij het vertrek uit Hoorn op 17 juli werd het startschot, letterlijk, gegeven door mevrouw Eva Krakorová, secretaris van de Tsjechische Ambassade in Den Haag en bij de aankomst op 16 juli in Píbram werd het gezelschap verwelkomd door o.a. de zaakgelastigde van de Nederlandse Ambassade in Praag.

Door fietsers en begeleiding werd niet minder dan f 40.000,-- bij elkaar gebracht, waarmee het al hoog gemikte bedrag van f 25.000,-- enorm werd overtroffen. De besteding van de prachtige opbrengst zal in overleg met de medische en verpleegkundige staf in Píbram worden bepaald.

Nogmaals, een geweldig resultaat, ook dankzij de "golf van publiciteit" waarvoor de provinciale en plaatselijke media vooraf en tijdens de tocht hebben gezorgd.

Behalve voor de gezondheidszorg loopt er in Hoorn nog een hulpproject ten bate van de partnergemeente. Dat is de financiële steun die gegeven wordt bij de restauratie van de eeuwenoude opgang naar het kerkcomplex op de SVATA HORA, de "heilige berg" nabij Píbram. Al eerder werd in deze rubriek daarover bericht. Met de herstelwerkzaamheden aan de 324 treden tellende trap en de

overkapping daarvan - wat dit laatste betreft is eerder sprake van nieuwbouw - loopt het uitstekend. Het ziet er naar uit dat de heropening van de lange tijd onbegaanbare trap in het a.s. najaar een feit zal zijn. Gehoopt wordt op oktober 1993.

Vanuit Hoorn werd tot nu toe al f 5000,-- bijgedragen in de kosten, die voor de Tsjechische gemeente alleen niet te dragen zijn. Een flink deel van dit bedrag werd verkregen door een collecte bij de heropening onlangs van de geres- taureerde R.K. Koepelkerk aan het Hoornse Grote Noord. Een Volendams bouwbe- drrijf gaf ook een bedrag ter gelegenheid van het slaan van de eerste paal voor een woningcomplex in Hoorn, waarbij de stadsarchitect van Pířbram het heiblok bediende. De Stichting Stedenband deed er nog wat bij en zo kon een mooie som beschikbaar worden gesteld.

In het Bulletin laat het stichtingsbestuur nog weten dat men graag bereid is verenigingen te informeren over doelstellingen en werk van de stedenband, waarvoor o.a. een diapresentatie beschikbaar is. Ook donateurs kan de stichting nog goed gebruiken. Voor alle inlichtingen kan men contact opnemen met het secretariaat, p/a de heer J. v.d. Tuin, Ceder 63, 1628 MX Hoorn, tel. 02290-32897.

Reeuwijk - Turnov

In het kader van de vriendschapsband Reeuwijk-Turnov kreeg men in Reeuwijk in mei jl. bezoek van het gemengd koor ANTONÍN DVOŘÁK uit de jumelageplaats. De berichten daarover kreeg de redactie al enige tijd geleden van mevrouw B. Boonstra, de voorzitter van de Stichting Vriendschapsband Reeuwijk-Turnov, maar door omstandigheden haalden die het septembernummer van de Ledenbrief niet meer.

Het Turnovse koor is al een ouwetje, immers het werd opgericht op 9 maart 1861, maar nog springlevend. De naam Antonín Dvořák nam het pas in 1904 aan, na de dood van de Tsjechische componist. Ooit begeleidde die het koor op de piano bij een van de vele concerten die gegeven werden in het kasteel SYCHROV bij Turnov. Een locatie waar trouwens nu nog regelmatig wordt opgetreden.

De organisatie van het bezoek was in handen van het Reeuwijkse ontspanningskoor VIVACE, dat er in slaagde voor alle bezoekers een gastgezin te vinden.

In de drie volle dagen dat het koor in Nederland was werden twee concerten gegeven. Het eerste in de gereformeerde kerk te Waarder, waarbij medewerking werd verleend door het Driebrugse gemengd koor CON AMORE, samen met het al genoemde Vivace en het tweede in gebouw De Ark te Reeuwijk, waarbij behalve Vivace ook het Reeuwijks Christelijk gemengd koor een steentje bijdroeg.

In de knipsels uit de plaatselijke kranten die mevrouw Boonstra meestuurde wordt melding gemaakt van dynamiek en enthousiasme bij de Tsjechische uitvoeren- den en perfecte samenzang, maar ook de "eigen" koren kregen de nodige lof toegezwaaid.

De gasten uit Turnov brachten als toegift in De Ark, tot verbazing, maar ook tot bewondering van het talrijke publiek, een vloeiend gezongen 'In het groene dal, in het stille dal'. Het leverde een staande ovatie op, die door het koor beloond werd met nog een Nederlands lied: 'Holland ze zeggen....'

En dan was er in Reeuwijk ook nog iets van heel andere aard te doen. Op 7 juni jl. bood het Vredesplatform Reeuwijk, dat een aantal jaren geleden het initia- tief heeft genomen voor de vriendschapsband, aan de burgemeester en aan de voorzitter van de Stichting ieder een beschilderd houten bord aan. Op de

Restaurant
Bohemen

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

borden, die geschilderd zijn door Jan Buitelaar, zijn de wapens van Turnov en Reeuwijk afgebeeld alsmede de woorden "vriendschapsband Turnov-Reeuwijk". "Het was een heel karwei", vertelde de Reeuwijkse schilder aan het Bodegraafs Nieuwsbald. "Niet zo zeer dat wapen van Reeuwijk, maar wel het Turnovse wapen, dat bestaat uit leeuwen en adelaars, met veel ruitjes en kleuren", aldus de heer Buitelaar. Die om alles goed voor elkaar te krijgen een speciale blad-boudtechniek moest toepassen en het aantal werkuren maar niet heeft geteld.

Bij het eerstvolgende bezoek van een gemeentelijke delegatie aan Turnov zal een van de borden aan de Tsjechische stad ten geschenke worden gegeven.

Jan van Gastel.

Stedenbanden

Zoals in de vorige Ledenbrief aangekondigd volgt hieronder een opgave van Nederlandse gemeenten, die een stedenband hebben met een gemeente in Tsjechië of Slowakije. De lijst kon worden samengesteld uit bij de vereniging bekende gegevens, aangevuld met gegevens die verkregen werden van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Opgenomen zijn alleen die gemeenten die een officiële of daarmee gelijkwaardige band onderhouden. Daarnaast bestaan hier en daar nog contacten, die min of meer incidenteel zijn, bijv. Projectmatige advies- en/of hulpverlening. Deze zijn dus niet vermeld.

Nederland-Tsjechië

1. Amsterdam-Praag
2. Arnhem-Hradec Králové
3. Barendrecht-Louny
4. Barneveld-Moravský Krumlov
5. Beemster-Studena
6. Boarnsterhim-Horaždovice
7. Brielle-Havlíčkův Brod
8. Budel-Domažlice
9. Bussum-Valašské Meziříčí
10. De Ronde Venen-Kolín
11. Doetinchem-Pardubice
12. Dwingelo-Polička
13. Ede-Chrudim
14. Haarlem-Světla nad Sázavou
15. Harderwijk-Znojmo
16. Heemskerk-Klatovy
17. Hoorn-Příbram
18. Maarssen-Sumperk
19. Mierlo-Dobruška
20. Naarden-Uherský Brod
21. Oudewater-Rychnov nad Kněžvou
22. Papendrecht-Břlna
23. Purmerend-Jihlava
24. Reeuwijk-Turnov
25. Rheden-Cheb
26. Roden-Litomyšl
27. Rijswijk-Beroun
28. Swalmen-Nepomuk
29. Ter Aar-Dobruška
30. Utrecht-Brno
31. Voorburg-Hranice
32. Waddinxveen-Pelhřimov
33. Weesp-Svitavy

Nederland-Slowakije

1. Hoogeveen-Martin
2. Westerschouwen-Námestovo
3. Zwijndrecht-Poprad.

Voor aanvullingen, correcties e.d. hou ik mij gaarne aanbevolen.

Jan van Gastel.

Over heel Tsjechië en Slowakije
bemiddelen wij voor u:

- * prachtige bungalows en landhuizen aan water en bos
- * appartementen in Praag
- * bungalows omgeving Praag

Voor katalogus en informatie:

JUBO REIZEN
Delfgauwseweg 303
2628 ES Delft
tel. 015-618 313

Nog meer NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN (op het nippertje binnengekomen)

Swalmen-Nepomuk

Het is al weer ruim een jaar geleden dat voor het eerst een groep Swalmenaren een bezoek bracht aan Nepomuk in het toenmalige Tsjechoslowakije. Het succes van dit bezoek heeft in de tijd daarna nogal wat teweeg gebracht. Allereerst hadden we het snelle tegenbezoek van een groep Nepomukkers aan Swalmen in augustus vorig jaar. De formules van logeren bij gastgezinnen bleek goed aan te slaan zodat al diverse vriendschapsbanden zijn ontstaan. In de tijd daarna hebben reeds vele Swalmenaren de weg naar Tsjechië en met name Nepomuk gevonden.

Zo bracht het voltallige college van de gemeente Swalmen in maart jl. een bezoek en in mei toog zaate hermenie Nepomik (muziekkapel) met een volle bus weer op pad. Recentelijk hebben we het kindervakantiewerk beleefd waaraan ca. 30 Nepomukse kinderen hebben deelgenomen. Deze week heeft voor velen een onvergetelijke indruk achtergelaten. Het afscheid op zaterdagochtend viel dan ook voor de meesten zwaar. Met deze herinnering nog vers in het geheugen organiseert de werkgroep Swalmen-Nepomuk nu in oktober opnieuw een groepsreis.

Onze doelstelling, het samenbrengen van inwoners van beide gemeenten en het uitwisselen van contacten tussen scholen, instellingen, clubs etc. staat ook nu weer voorop. Op 21 oktober vertrekken er daarom delegaties van de Scholengemeenschap Swalmen/Reuver, Basisschool Lambertus, Ouderenvereniging, Kindervakantiewerk en joekskepel de Letste Aom (muziekkapel) weer voor een 3-daags bezoek aan Nepomuk.

Op het programma staan o.a. bezoeken aan de plaatselijke scholen, bejaardentehuis, kindervakantieopvang alsmede een bezoek aan een jeneverstokerij in Jencik. Enkelen zullen een tehuis voor verstandelijk gehandicapten in Stod bezoeken.

Ook is er weer een concert in een van de beide kerken van Nepomuk, wordt er op sportief gebied een volleybalwedstrijd gespeeld en zal er officieel de "Swalmenstraat" geopend worden. Traditiegetrouw is er ook weer de feestavond waar joekskepel de Letste Aom en de plaatselijke muziekkapel met elkaar kunnen wedijveren.

De gasten uit Swalmen zullen in Nepomuk voor het eerst ondergebracht worden bij gastgezinnen. Dit in tegenstelling tot vorige keren waarbij overnacht werd op de plaatselijke camping of in een hotel.

Sinds kort is er in Nepomuk ook een werkgroep Nepomuk-Swalmen in het leven geroepen die zich specifiek gaat bezighouden met de contacten tussen de beide gemeenten. Ook al is de communicatie vaak niet gemakkelijk i.v.m. de taalbarrière, vanuit beide werkgroepen is er voldoende motivatie aanwezig om de huidige vriendschapsbanden te onderhouden c.q. uit te breiden.

Wij houden u op de hoogte.

Werkgroep Swalmen-Nepomuk.

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

met de **splinternieuwe BOEING 737-500** en
ATR-72 dagelijks retour vlucht voor een
onveranderd tarief

tussen **PRAAG** en **AMSTERDAM**

- * met de **CSA** via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van de **CSA**
- * met **CSA** snel transport van vracht door de lucht

Nadere linlichtingen:

tel. 020/6200719 of 6200839

Fax: 020/6200466

Leidsestraat 4

1017 PA Amsterdam

**CZECHOSLOVAK
AIRLINES**

VAN DE LEDEN

Een bonte verzameling kopij ontvingen wij voor deze Ledenbrief. Bij "Van en over Tsjechoslowakije - Reisherinneringen" een inzending van de heer **A.E. Skovajsa** uit Soest.

Daniel Klein Breteler/Delft schrijft over het Wereldmuziekconcours, geplaatst bij "Muzikale Noten".

Een lijvig krantenknipsel over eerherstel van Jan Hus kregen wij toegezonden van **E.H. de Munck** uit Den Haag; Jan Vrijhof heeft het pasklaar gemaakt voor de rubriek "Van en over Tsjechoslowakije" alsmede een samenvatting over de reus Krakonoš, de naamgever van het Reuzengebergte, geplukt uit het tijdschrift Veselý Výlet, ons toegezonden door **Ursela Bouwmeister** uit 's-Heerenberg.

Over de historische achtergronden van de scheiding schrijft ons lid **P. Krug** uit Delft, eveneens te lezen bij "Van en over Tsjechoslowakije".

Hieronder een oproep van ons bestuurs- en redactielid Jan Vrijhof.

H.G.B.

Jan Vrijhof verzamelt namen en adressen van personen en organisaties die contacten onderhouden met Tsjechië en Slowakije. De informatie kan ook door anderen geraadpleegd worden, zodat hopelijk een sneeuwbaaleffect ontstaat op het gebied van betrekkingen tussen Nederland, Tsjechië en Slowakije.

Jan Vrijhof, Boerschaplaan 278, 3034 ZE ROTTERDAM, 010-4121714.

VAN DE AFDELINGEN

Afdeling Den Haag

Donderdag 18 november a.s. om 20.00 uur organiseert de Afdeling Den Haag een ledenavond in het gebouw "De Sierkan", Anton Heinsiusstraat 3 (tegenover het Haags Gemeentemuseum). Het gebouw is bereikbaar met tramlijn 10 of met de HTM-buslijnen 4 of 14.

Henk Wagenaar zal wetenswaardigheden over mineralen uit Tsjechië en Slowakije vertellen. Hij zal zijn verhaal verlevendigen met stenen uit zijn verzameling en met dia's.

Hana Sugito zal wat bijzonderheden vertellen over het zoeken naar paddestoelen en wat er zoal met die paddestoelen in de keuken gedaan kan worden.

Tussen beide onderwerpen is pauze voorzien van ongeveer een half uur waarin met een drankje en een versnapering de band verder verstevigd kan worden.

De avond zal muzikaal omlijst worden door de gitarist Tim Hass uit Rijswijk die tweemaal zal optreden.

Vanaf 19.30 uur is "De Sierkan" open, de koffie zal klaar staan. De toegang is vrij, voor de consumpties zal een kleine bijdrage gevraagd worden.

L.M.A. Marcus.

Cok Oostveen verzamelt voor de V.V.N.T. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.V.N.T.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.V.N.T., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE

UIT DE KNIPSELMAP

De gebeten honden

Algerijnen in Frankrijk, Turken in Duitsland, Antillianen in Nederland of Pakistani in Engeland, in menig land is tegenwoordig wel een groepering te vinden die beschouwd wordt als meer tot crimineel gedrag geneigd dan de "eigen" bevolking.

Tsjechië en Slowakije vormen wat dat betreft geen uitzondering. Nauwelijks was de omwenteling van 1989 achter de rug of men wist in Praag, Bratislava en elders precies waar de plotseling flink toegenomen diefstallen en berovingen aan te danken waren, aan de zigeuners. Soms binnengeglipt uit andere landen van Zuidoost Europa, maar vaker mensen waarvan de voorvaderen al generaties eerder zich in Tsjechoslowakije hadden gevestigd.

Over wat nu de zigeunerkwestie heet, bereikten mij de afgelopen zomer van verschillende zijden kranteberichten.

Daarin bespiegelingen over het hoe en wat van de enorme antipathie die zovelen in Slowakije en Tsjechië hebben tegenover alles wat zigeuner is. In Slowakije lopen de gemoederen het hoogst op. Daar maken de zigeuners een substantieel deel van de bevolking uit en dat op zich al werkt problemen in de hand. Het was ook een kleine Slowaakse gemeente, Spišské Podhradie, die wereldwijd in het nieuws kwam toen de burgemeester van de plaats voor Roma (Zigeuners) een nachtelijk uitgaansverbod afkondigde. Motivering: ze slapen overdag en stelen 's-nachts. De gemeenteraad, die goed naar de stem van het volk had geluisterd, ging graag accoord, maar het parlement van Slowakije dacht er toch anders over en verklaarde het besluit nietig.

Voordat dit gebeurd was hadden enkele zigeunerorganisaties al een klacht ingediend bij de Raad van Europa, die kort tevoren Slowakije als lid had toegelaten.

De burgemeester liet weten de parlementaire ingreep (wegens strijd met de grondwet) idioot te vinden en gespeend van elk begrip voor de werkelijkheid. Als uitweg denkt hij nu aan een nieuw decreet volgens welk het uitgaansverbod tussen 23.00 en 04.30 uur zal gelden voor "verdachte personen". Dat daarmee feitelijk de zigeuners worden bedoeld, is voor iedereen natuurlijk duidelijk.

Is de situatie in de Tsjechische republiek anders? Het lijkt er niet op. Het Engelse blad The European hield een enquête, die als uitslag had dat van alle Tsjechen en Slowaken 91% een hekel heeft aan zigeuners. Volgens de correspondenten van de Leeuwarder Courant van 14 juli 1993 kwam zelfs bij een weinig zwaarwichtig televisieprogramma als de nationale miss-verkiezingen de anti-Romagolf tot uitdrukking. Een van de misses, die over haar toekomst werd ondervraagd zei advocaat te willen worden. Omdat ze nu eenmaal niet van criminelen hield, vooral niet als die een donkere huid bezaten en dus mee wilde werken aan de zuivering van haar stad. Racistische bla bla? De presentator van het programma vond kennelijk van niet, want hij noemde haar een dapper meisje en voegde er aan toe: "zulke advocaten hebben we nodig". Hetgeen het publiek in applaus deed uitbarsten, zo schrijft de correspondenten.

TSJECHIË en SLOWAKIJE

LANGLAUFEN

met Tsjechische en Slowaakse begeleiders.

**U wilt LANGLAUFEN in het
REUZENGEBERGTE,**

SUMAVA of in de TATRA ?

**Groepsreizen onder leiding van
Tsjechische en Slowaakse gidsen.
Ook individuele arrangementen en
reizen op maat mogelijk.**

**Bel TOPO-Aktief en u krijgt
uitgebreide informatie over de
gewenste reis thuis-gestuurd.**

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

**2de Walstraat 73,
6511 LP Nijmegen**

Allemaal akelige geluiden dus. Feit is wel dat in de recente misdaadstatistieken zigeuners goed zijn voor 17% van alle criminele handelingen. Dat is veel hoger dan hun aandeel in de totale bevolking, ook in Slowakije.

Feit is ook dat onder de zigeuners de werkloosheid enorm is en dat weinig werkgevers geneigd zijn hen in dienst te nemen. De overheid laat dat op zijn beloop en reageert niet op klachten over discriminatie. Het klimaat is gewoon anti-zigeuner en het is niet duidelijk hoe daar binnen afzienbare tijd verandering in zou moeten komen.

De Haagsche Courant eindigt een beschouwing in het nummer van 31 juli jl. met het citeren van een zigeunerjongen, of beter het weergeven van een door hem geschreven lied, een variatie op het beroemde "I had a dream" van Martin Luther King. "Ik had een vreemde droom. Ons volk was gelukkig en leefde in vrede, ons volk was niet langer bedroefd en werd niet meer geslagen - ik had een vreemde droom".

Hopelijk wordt die droom spoedig waarheid. Tot voordeel van alle Tsjechen en Slowaken, zigeuner of niet.

Mammoettanker in Praag

Van Jan Vrijhof ontving ik een stuk uit het blad KPM, waarin het gaat over taken van de Nederlandse PTT Post en PTT Telecom in Tsjechië, maar waarin ook via een aantal foto's een aardig beeld wordt gegeven van het Praag van vandaag. Over hun werkzaamheden in de Tsjechische hoofdstad vertellen Peter de Vos, directeur Centraal Europa voor PTT Telecom en Hans Stickers van PTT Post, vestiging Praag, samen met enkele medewerkers.

Telecom heeft een joint venture met de telecommunicatiedienst in Tsjechië (SPT). De samenwerking dient o.a. om mee te werken bij de privatisering van SPT. Het Nederlandse bedrijf hoopt in Tsjechië een mobiel net te mogen aanleggen, en ook andere diensten te gaan leveren. De Vos zegt dat er enorm veel te doen is, gelet op de wachtlijst voor een telefoonaansluiting, die naar zijn bevindingen 500.000 mensen omvat.

Is Telecom goed en modern gehuisvest, met PTT Post is dat niet het geval.

Men woont in bij Česka Posta en heeft daar weinig fraaie ruimten ter beschikking. Maar men probeert er het beste van te maken en wil het uiteindelijke doel zo snel mogelijk bereiken. Dat is Praag tot knooppunt maken voor het postvervoer naar- en van Boedapest, Wenen, Warschau en Boekarest. Met later een nog veel ruimere functie naar andere werelddelen toe. Zo'n knooppunt heet in PTT-taal een hub. De besprekingen daarover verlopen niet altijd even vlot. Stickers zegt dat het is als met een mammoettanker, moeilijk door de bocht te krijgen, maar als de draai eenmaal gemaakt is, zit het wel goed.

In elk geval blijft hij enthousiast en hoopvol zijn hub van de grond te kunnen krijgen.

Knipseltjes

En dan verder nog een serie korte berichten uit verschillende bladen verzameld:

- * In de Tsjechische Republiek is een opinie-onderzoek gehouden over de mening van de bevolking over de tot nu toe doorgevoerde economische hervormingen. Over de beginselen van deze hervormingen en de noodzaak daarvan oordeelde 61% van de ondervraagden positief tot zeer positief. 24% verklaarde tegen-

stander te zijn, eenderde daarvan zelfs fervent tegenstander. Geen mening had 15%.

Over het succes van de hervormingen was 22% goed te spreken en 42% vond de resultaten deels goed, deels slechts. Bij 28% sloeg de balans door naar tamelijk (21) tot geheel zonder resultaat, terwijl 8% zei geen mening te hebben.

- * De Slowaakse president Kovac is een bij officiële gelegenheden altijd sober maar stijlvol gekleed man. Hij kan het niet waarderen als daarbij aanwezige verslaggevers er in een onmiskenbare vrije-tijds-verpakking bijlopen. Reden voor zijn chef protocol om publiekelijk bekend te maken dat waar de president aanwezig is ook journalisten in nette kledij gehuld dienen te zijn. Met name jeans worden niet als zodanig beschouwd. Wie die draagt komt niet meer binnen. "Want", zo liet de chef weten, "met de kleding uit men zijn respect voor het staatshoofd".

- * Na sterke aandrang van het Internationale Monetaire Fonds heeft de regering in Bratislava de Slowaakse kroon op 9 juli jl. met 10% gedevalueerd. Een verdere waardevermindering wordt niet uitgesloten geacht. In Tsjechië is men met (verdere) devaluatie van de Slowaakse munt niet blij. Men vreest nadelige gevolgen voor de uitvoer van Tsjechische producten naar het buurland. De positie van de Tsjechische kroon is zodanig, dat voor Praag een waardevermindering niet aan de orde is.

- * Aan de enorme prijsstijgingen van onroerend goed in Tsjechië, vooral in Praag, blijkt een einde gekomen. Dit geldt zowel voor de kooprijzen als voor de huren, met name bij woningen. Zelfs worden in sommige wijken al prijsdalingen geconstateerd. Kooprijzen als 500.000 kronen voor een tweekamerwoning en 700.000 kronen voor één kamer meer zijn daar nu normaal en dat is minder dan een jaar geleden.

In de Tsjechische Republiek is de afzet van bier sinds vorig jaar met 7% gedaald. Dat heeft te maken met de terugloop van het aantal buitenlandse toeristen, maar ook met minder bierdrinken door de eigen bevolking. Wat weer te maken heeft met de hoge prijzen voor allerlei artikelen, die tot zuinigheid noodzaken.

Per Tsjech, iedereen meegerekend, wordt de gemiddelde bierconsumptie dit jaar op 167 liter geschat. Wat overigens meer is dan de opgave

enige tijd geleden in een andere krant, waar men het op 155 liter hield. Daar stond ook te lezen, dat de bewoners van Plzeň een eigen record houden, namelijk een gemiddelde van 200 liter en dat van iemand die echt fors drinkt - dat moet dus ruim boven die 200 liter zijn! - gezegd wordt dat hij drinkt als een Hollander. Een wat vreemde zegswijze, gelet op dat bescheiden gemiddelde waarop "de" Nederlander uitkomt: 90 liter.

- * Gedurende de periode 1948-1989 hebben in totaal ruim 300.000 Tsjechoslowaakse burgers hun land verlaten, voornamelijk om politieke redenen. Van die 300.000 vertrokken 118.500 langs de officiële, dus legale, weg en bijna 183.000 illegaal als vluchteling. Het aantal illegalen was het grootst

tussen 1948 en 1951 en later vlak na het einde van de zog. Praagse Lente. Alleen van 1971 tot 1978 overtrof het aantal legale emigranten dat van de vluchtelingen. Toen ging het bij beide categorieën om relatief lage aantallen.

Over de eindbestemming van de vertrekkenden wordt in het bericht niets vermeld.

Jan van Gastel.

REISHERINNERINGEN

Jeseniky - Vakantieherinneringen

Beste V.V.N.T.-vrienden. Al vaak genoeg heb ik uw enthousiaste vakantie verhalen over Tsjechië of wel Slowakije met aandacht mogen lezen. Ontmoetingen met mensen, waar je graag aan terug denkt, mooie plekjes die uw hart hebben gestolen. Bladzijden vol. Het kan ook niet anders, want het landschap is schoon en anders zoals wij dagelijks gewend zijn. De Tsjechen of wel de Slowaken is een gastvrij volk. Daarom heb ik zelf besloten om aan uw verhaal het vervolg te geven.

Ikzelf zou het willen hebben over Moravië en wel het noordelijkste gedeelte daarvan - Jeseniky (Oudvadersgebergte). Het gebied, dat tot natuurbeschermd gebied uitgeroepen is. Het is een heuvel- en bergachtig stukje Moravië, waar de rust en natuurschoon boven- toon viert. Het gebied is goed geschikt voor het houden van zomer dan wel wintervakanties, is nog minder toeristisch, echter alle voorzieningen zijn voorhanden.

Ikzelf, ondanks familie verplichtingen in Wenen en in Brno, heb de vakantie in Ostružna en omgeving doorgebracht. Ostružna, door ons vrij vertaald-omgedoopt tot De Braamberg. Een klein dorp van ongeveer 125 ingezetenen, gelegen op afstand van 14 km ten westen van Bad Jeseník (Grafenberg) en de bergpas tussen Hruby Jeseník (Oudvadersgebergte) en Rychlebské hory (Rijkensteengebergte), omgeven door een maagdelijk mooi stuk natuur, rijk aan vele bosvruchten, zoals bramen, frambozen, bosbessen, is doorzeefd met kleine beekjes, een thuisgebied van vele wilde dieren en vogels.

Ostružna, een ontmoetingsplek van natuur- en sportvrienden is gelegen op een hoogte van ca 800 m, omgeven door heuvels variërend in hoogte van ongeveer 1150 t/m 1500 m. Kuuroorden zoals Bad Lipová, Bad Vel. Losiny (thermal), Bad Karlova Studánka zijn maar 7, 20 en 30 km ver vandaan. Alle plaatsen zijn goed met openbaar vervoer, zoals trein en bus te bereiken. Voor een enkel treinkaartje naar Bad Jeseník vraagt men op het moment 5 Kroon, en dat is ongeveer 40 cent.

Wanneer je 's-zomers van wandelen, fietsen (mountain byke is wel vereist) en zwemmen houdt, kan je hier je hart ophalen. Voor de winter-liefhebbers heb ik alleen in de omtrek van twee kilometer 12 skiliften geteld. Voor beginners, dan wel gevorderden. Eveneens van de winter onderhouden langlaufroutes zijn uitgezet.

Ik ken Noordwestelijk Moravië van vele familiebezoekjes. Echter nu mijn familie daar over accommodatie in de vorm van een berghut/chalet (8 bedden) beschikt, waar ik met Kerst, maar ook in het vrij recent verleden naar toe ben geweest, heb ik de omgeving en de mensen daar op een heel andere manier leren kennen.

Omdat je vanuit de woonkamer van "Chalet De Braamberg" het viertal skiliften in zicht hebt, en alles vrij dicht bij is, kan je gerust je auto laten staan. Er zijn op een loopafstand van 5 minuten in het dorp twee restaurants en twee winkels te vinden. Daar stopt ook de bus en 200 m verdrop de trein.

Jeseniky en ("vergeten uitloopsel" van) Rychlebské hory zijn zeker de moeite waard om ze te bezoeken. De prijzen zijn eveneens vriendelijk. In een chalet vraagt men ongeveer f 125,-- per persoon per week. Wanneer je eenmaal in Jeseniky bent geweest, kom je zeker weer graag terug.

Wanneer u geïnteresseerd bent, kunt u gerust voor nadere informatie contact opnemen met:

A.E. Skovajsa,
Valeriaanstraat 161, 3765 EM Soest
tel. 02155 - 20876

MARTIN LANGR

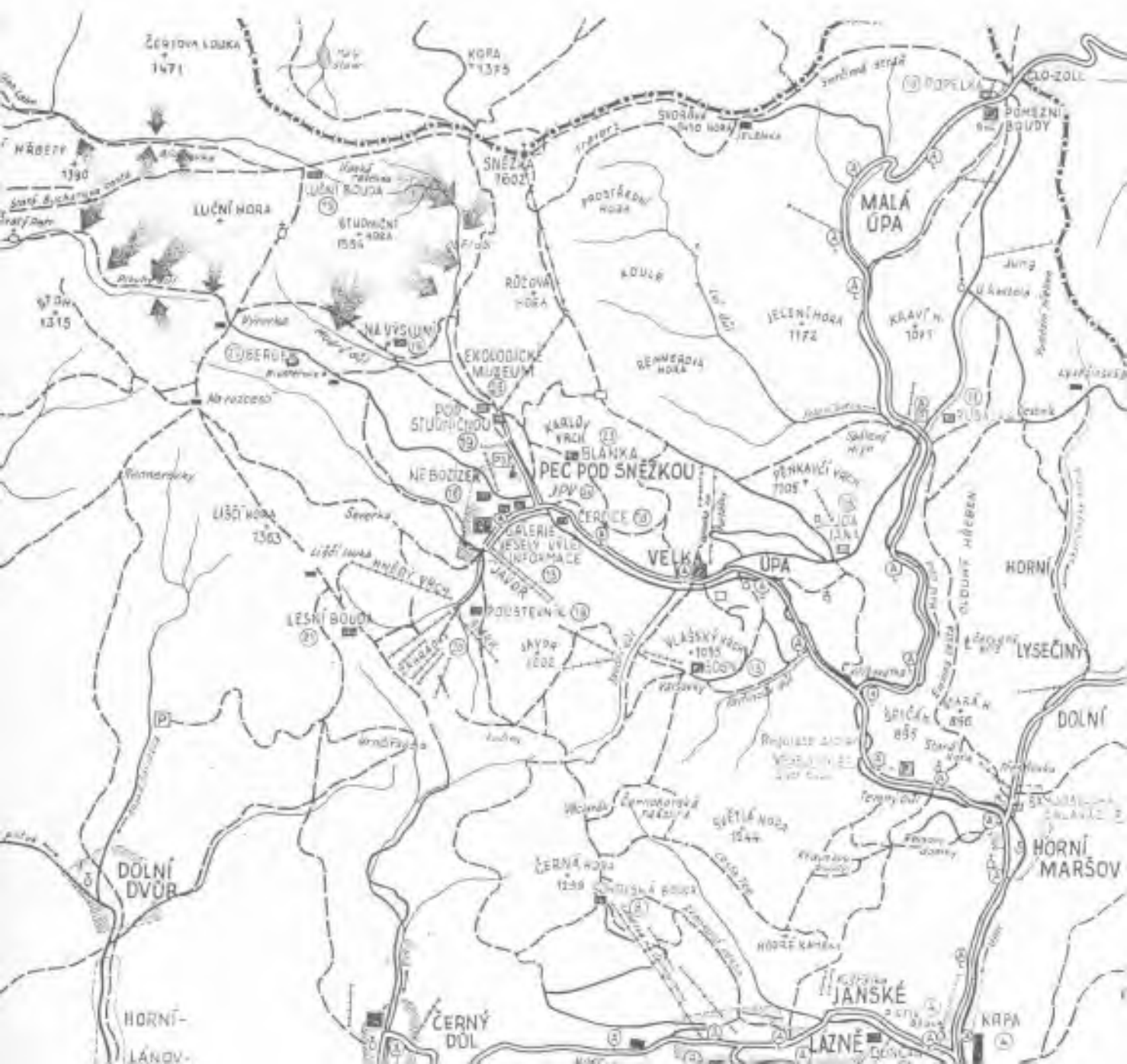
Voor een onvergetelijke en bovendien nog goedkope WINTERSPORTVAKANTIE moet U in het reuzengebergte zijn!

Martin Langr heeft voor U pensions en appartementen, bovendien enkele huisjes in de KRKONOŠE!

Voor informatie en reserveringen kunt U terecht bij; Ursula Bouwmeister
Hagedoorn 5
7041 JR 's-Heerenberg
08349-64281

Reuzengebergte

KRKONOŠE

KRKONOŠE

We kennen natuurlijk allemaal Krkonoše, ofwel het Reuzengebergte. Maar waar komt de naam vandaan en wat voor een figuur was die Reus? Antwoorden op die vragen worden gegeven door Marie Kubátová in het blad Veselý Vylet, een uitgave in samenwerking met de gemeente Pec pod Sněžkou, onder de titel "Schön Willkommen in Rübezahls Reich!"

Sinds de 15^e eeuw is de Duitse naam Rübezahl bekend. Een reus met een groot hoofd, wapperende manen en een woeste baard zoals je die bij ons eind jaren zestig, begin jaren zeventig, getooid met spijkerbroek en geitewollen sokken, regelmatig tegenkwam. (Inmiddels hier te lande bijna uitgestorven.)

Op een landkaart uit 1561 staat zijn beeltenis voor het eerst afgedrukt. Verschrikkelijk onweer had hij volgens de legenden en sprookjes voor sommigen in petto. Zijn slachtoffers vertelden dan in herbergen en op jaarmarkten wat hen overkomen was in dat berggebied.

Zo kwam de berggeest in de verhalen van Tsjechen en Duitsers. In 1618 opgetekend door de Praagse priester van Zwitserse afkomst Havel Želansky onder de titel "Van Boze Engelen en Duivels".

In de Duitse literatuur verschijnt de berggeest in het jaar 1661 in de sagenverzameling van Praetorius met als titel "Daemologia Rubinzali Silesii".

In 1782 geeft J.K. Musaeus de berggeest de naam Rübezahl of ook wel Rübenzähler; vrij vertaald: Groothoofd. Dit is echter geen positieve naam. De reus geeft zijn geliefde rapen zodat zij zich voor de grap in dieren of in andere gedaanten kan veranderen. Vervolgens, in die nieuwe outfit, bedriegt zij hem dan.

Op houtsnijwerk uit die tijd wordt hij afgebeeld als vervolger - met donder en regenvlagen - van soldaten die zich in zijn gebied ophouden, als straffer van kruidenverzamelaars die zijn tuin plunderen of in gesprek met een berendompneur. In de omgang met andere mensen vermaakt hij zich door hen als slachtoffer van zijn grappen te gebruiken. De legendarische reus is in die tijd half rechter - half kunstenmaker.

Zijn naam en faam vielen bij de Tsjechische patriotten uit de vorige eeuw niet in goede aarde en dus maakte professor Klicpera uit hem de reus Krakonos en werd hij zo tot hoeder der bergen en de gerechtigheid. Een soort goede vader en tevens jachtopziener die vreedzaam verkeert met feeën en kabouters. Tevens voerde hij de kalender in zijn rijk in en gaf de mensen een seintje bij de wisseling der seizoenen. Hij is dan inmiddels in de volksverhalen een beetje verwant met Sint Nicolaas die de wevers (het Reuzengebergte en het noordelijker gelegen, toen nog, Duitse Silezië waren vroeger gebieden met veel textiel-industrie) bijstaat in voor- en tegenspoed.

Informatie over Krkonoše is dagelijks verkrijgbaar van 8.00-19.30 uur bij de VVV in Pec pod Sněžkou onder tel. 09-42-439-962 488.

Jan Vrijhof.

Van ons erelid Ed de Munck uit Den Haag ontving de redactie een stuk uit het dagblad Trouw van 22 september jl. geschreven door Pieter van der Ven met als titel "Rome zoekt naar eerherstel voor Johannes Hus".

Jan Hus op de brandstapel te midden van de deelnemers aan het concilie van Konstanz (Nationaal Museum Praag)

Uit het artikel blijkt dat de kerk van Rome nogal met de kwestie Hus in de maag zit. Langzamerhand rijpt ook binnen de Katholieke Kerk het besef dat het op z'n zachtst gezegd niet zo netjes was om hem het vuur wat al te letterlijk na aan de schenen te leggen.

Even kort de feiten op een rij: Jan Hus werd in 1415 op bevel van het Concilie van Konstanz als ketter verbrand, ondanks een vrijgeleide die hij van de kerkelijke autoriteiten had gekregen om het concilie bij te wonen.

Het jubileumjaar voor Hus is nog niet daar (dat is pas in 2015) maar toch lijken de geesten rijp om hem in een ander daglicht te plaatsen: niet allen de Katholieke Kerk denkt er nu anders over, ook in Hus' geboorteland is er na de Fluwelen Revolutie over nagedacht. Velen hebben hem ook willen inlijven als geestelijke vader van hun gedachtengoed. Zo was hij onder het oude regime in Tsjechoslowakije een soort socialist avant la lettre, "anderen wezen juist op de parallellen in Hus' brieven uit de gevangenis en die van Václav Havel aan Olga".

Het resultaat is een vierdaags oecumenisch en wetenschappelijk congres dat eind september plaats heeft gevonden in de Beierse stad Bay-

reuth, mede georganiseerd door "de Tsjechische Nederlanders dr. K.J. Hahn en professor Z.R. Ditrich en de inmiddels overleden theoloog en Oost-Europadeskundige dr. W. Rood."

Twee eeuwen na Hus' dood dacht men aan een gedenkteken voor hem in Konstanz. In de jaren twintig en dertig van deze eeuw gingen er stemmen binnen de Katholieke Kerk op voor eerherstel van Hus. Veel en vaak is er al over de kwestie gesproken maar het was de huidige paus Johannes Paulus II die tijdens zijn bezoek in 1990 aan Tsjechoslowakije voorstelde om Hus in een nieuw licht te zien "onafhankelijk van de door hem uitgedragen theologische opvattingen" en in het Comenius-jaar 1991 bepleitte kardinaal Willebrands van de Vaticaanse afdeling voor de oecumenie een wetenschappelijk en oecumenisch congres over Hus. Dat congres heeft dus inmiddels plaatsgevonden.

Het grootste probleem voor de Katholieke Kerk blijft het feit dat Hus, in tegenstelling tot later Galilei, zijn theorieën nooit herroepen heeft. Het merendeel van het Concilie van Konstanz was niet uit op de dood van Hus. Men was al tevreden geweest als hij slechts een klein deel van zijn theorieën had herroepen. Dat nu is het grote verschil tussen beide mannen: Galilei herriep zijn ideeën wel, Hus echter niet. Bovendien, zo schrijft Pieter van der Ven, zit de huidige paus nou niet direkt te wachten om critici binnen zijn eigen kerk aan een nieuwe patroonheilige te helpen. Volgens Van der Ven blijft de kwestie moeilijk voor Rome: ze wil weliswaar af van een gerechtelijke moord, maar eerherstel kan slechts plaatsvinden met heel veel mitsen en maren.

Het zou mooi zijn als onze leden de redactie nader zouden kunnen informeren over de afloop van het congres in Bayreuth.

Jan Vrijhof.

TSJECHEN EN SLOWAKEN

Historische achtergronden van de scheiding

Het uiteenvallen van de republiek Tsjechoslowakije en de vorming van twee afzonderlijke republieken op 1 januari 1993 werd door velen als een betreurenswaardige ontwikkeling gezien. Niet alleen Václav Havel en de onlangs overleden Slowaak Alexander Dubček¹⁾ maar ook velen in West-Europa stonden kritisch tegenover dit proces van desintegratie in een tijd van Europese integratie. Ten dele moet deze ontwikkeling geweten worden aan de historische erfenis, die beide landen scheidde, ten dele aan de actuele politieke en economische problemen. De "Beweging voor een democratisch Slowakije" van de Slowaakse premier Vladimir Mečiar, de sterkste partij in Slowakije, stond een scheiding voor, maar ook de Tsjechische premier Václav Klaus was er voorstander van het veel welvarender Tsjechië los te maken van het achtergebleven Slowakije. Na 74 jaar samenleven tussen beide volken is er een nieuw tijdperk aangebroken. Vastgesteld moet worden, dat de scheiding een beslissing van politici is geweest. Havel en anderen hadden liever gezien dat een referendum hierover duidelijkheid had gegeven.

Ongetwijfeld hebben verschillende oorzaken tot de breuk geleid, waaronder ook historische.

De historische erfenis

De republiek Tsjechoslowakije was na de val van de Habsburgse monarchie samengesteld uit enkele Slavische delen van Oostenrijk-Hongarije maar vormde, historisch gezien, geen natuurlijke politieke eenheid. Bohemen (Tsjechië), het daarmee nauw verbonden Moravië en voorts Slowakije waren ooit verenigd geweest in het Groot-Moravische rijk (+ 830-907)²⁾, dat door Grieks-Byzantijnse missionarissen werd gekerstend. Ondanks de invloed van het Grieks-Byzantijnse christendom kozen Tsjechen, Slowaken, Polen en Kroaten na het grote kerkelijke schisma van 1054 voor een westerse oriëntatie en met name voor het latijnse christendom, vertegenwoordigd door de paus.

Rond het jaar 900 dringen Magyaren het toenmalige Slavische Donaugebied binnen en scheidden de Zuidslaven (Joegoslaven) van de overige Slavische volken. Slowakije moest de Hongaarse (Hongaarse) heerschappij erkennen en vormde voor eeuwen deel van het Hongaarse koninkrijk. Zelfs was Bratislava (Hongaars Pozsony, Duits Pressburg) na de Turkse verovering van Boedapest, van 1536 tot 1784, de hoofdstad van Hongarije!

Onder invloed van de Romantiek beleefden zowel Tsjechen als Slowaken in de vorige eeuw een cultureel reëel. Bij de Tsjechen waren het taalkundigen, dichters en journalisten als Jozef Dobrovský, Josef Jungmann, František Palacký en Karel Havlíček die de Tsjechische taal (in 1774 bij keizerlijk decreet in de school en de ministeries verboden!) een nieuwe stimulans gaven.

In Slowakije waren er voorstanders van een gemeenschappelijke taal, geïnspireerd door de 16^e eeuwse Tsjechische bijbelvertaling van Kralice terwijl anderen (Anton Bernolák en Ludovít Štúr) een eigen Slowaakse literaire taal tot ontwikkeling wilden brengen, ook met het argument dat hiermee het analfabetisme in de Slowaakse dorpen beter bestreden kon worden (een eigen Slowaakse schrijftaal bestond er vóór het midden van de 18^e eeuw niet!).

In 1861 schreven Slowaakse intellectuelen een memorandum aan de Hongaarse regering, waarin zij stelden, dat de Slowaken een aparte natie vormden en gelijke rechten hadden als de Hongaren. Boedapest, dat een Slavisch, anti-Hongaars reëel vreesde, verklaarde deze actie voor ongrondwettig en de repressie werd nog versterkt.

1) Zijn autobiografie verscheen onlangs onder de titel "De autobiografie van een idealist" (uitgave Meulenhoff)

2) Vgl. Z.R. Dittrich "Het verleden van Oost-Europa", Zeist, 1963.

Een gesprek met uw Tsjechische vrienden of zakenrelaties voeren, een boek of een krant lezen of in een Tsjechisch kookboek of reisgids thuis raken?

Leer dan Tsjechisch!

Doeltreffende schriftelijke en privé-lessen in

Purmerend

door ervaren leraar met zeer uitgebreid eigen Nederlands lesmateriaal.

Tel. 02990-38238 (Purmerend)

In Bohemen hadden de Tsjechen meer succes dank zij het soepeler regime van Wenen. In 1882 kon in Praag een Tsjechische universiteit worden geopend met Thomas Masaryk als één van de eerste hoogleraren.³⁾ Bij intellectuelen en industrielen zowel in Bohemen als in Slowakije, groeide de overtuiging, dat Tsjechen en Slowaken samen in een nieuw staatsverband hun rechten en vrijheden moesten kunnen realiseren. Na de ondergang van de Habsburgse monarchie tekenden op 30 mei 1918 vertegenwoordigers van Tsjechen en Slowaken in Pittsburgh een overeenkomst die de grondslag vormde van deze nieuwe Tsjechoslowaakse staat. Hierin werd aan de Slowaken beloofd, dat zij een eigen bestuur en parlement zouden krijgen, een belofte die echter niet werd waargemaakt.

Aan de wieg van de nieuwe republiek stonden Thomas Masaryk, Edvard Beneš en de jonge Slowaak dr. Ratislav Štefánik, die helaas al in 1919 op weg naar Slowakije bij een vliegtuigongeluk omkwam.

Verdedigers van de eenheidsstaat, van het zgn. "tsjechoslowakisme", zoals Masaryk en Beneš, die Slowakije als een onderontwikkeld gebied beschouwden, dat Tsjechische steun en leiding behoeft, wekten in Slowakije echter irritatie. De beloofde autonomie bleef uit. Bij de Slowaken en vooral bij de katholieke Slowaakse Volkspartij bestond er bovendien een duidelijke vrees voor een Tsjechische anti-clericale politiek en voor de progressieve Tsjechisch-nationale ideeën van "de Burcht" (president Masaryk en minister, later president Beneš en hun kring).

Houten kerkje in Slowakije

Slowaaks separatisme

De Slowaken kregen, terecht of niet, het gevoel door de centrale regering in Praag overheerst en betutteld te worden, hetgeen langzamerhand voedsel gaf aan separatistische neigingen, verwoord door de genoemde Slowaakse Volkspartij, geleid door Andrej Hlinka. De vernietiging van de Tsjechoslowaakse staat door Hitler, leidde tot een geheel nieuwe situatie. Onder leiding van de katholieke priester Josef Tiso werd op 14 maart 1939 een in naam onafhankelijke staat Slowakije gesticht, in feite een Duitse vazalstaat. Het verzet tegen dit pro-Duitse regime groeide echter en dit leidde op 29 augustus 1944 tot een opstand, georganiseerd door de ondergrondse Slowaakse Nationale Raad. De Duitsers onderdrukten de opstand maar moesten tenslotte wijken voor de oprukkende Sovjettroepen. In Košice werd in april 1945 een voorlopige Tsjechoslowaakse regering gevormd,

die het zgn. "programma van Košice" proclameerde met als doel herstel van de oude Tsjechoslowaakse republiek. Dit programma liet echter geen ruimte voor een Slowaakse autonomie. Praag hield vast aan een centralistische politiek ook al kwam er in 1969 een federatieve staatsvorm tot stand. Wel werd onder het nieuwe communistische bewind na 1948 de industrialisatie van Slowakije sterk bevorderd. Met name de zware industrie en de wapenindustrie kregen een extra stimulans. Dit levert Slowakije nu weinig vruchten op omdat de voornaamste afnemers, de communistische landen van het Oostblok, na de val van het communisme nauwelijks geïnteresseerd zijn in Slowaakse wapens. Voor een jaren durende reconversie ontbreken de financiële middelen.

3) Over leven en werk van Masaryk vgl. mijn "Oost-Europa in de spiegel. Cultuurhistorische en literaire verkenningen", uitgave Kok Agora, Kampen, 1991.

RECREA

Recrea b.v.

Heerderweg 70
8161 BN Epe
Holland
Telefoon 05780 - 13992
Telefax 05780 - 14145

De vorming van een Slowaakse vazalstaat tijdens de oorlog had in Tsjechië uiteraard kwaad bloed gezet. Wederzijdse ressentimenten, onvrede bij de Slowaken over een te dominerende rol van Praag, irritatie bij de Tsjechen over de onvermijdelijke financiële en economische steun aan het achtergebleven Slowakije, maar ook de religieuze (Tsjechië meer vrijzinnig) en culturele verschillen door een eeuwenlange scheiding, hebben op 1 januari tot een breuk geleid, die zeker niet door alle Tsjechen en Slowaken is gewild. Naar deze scheiding is bewust gestreefd door de twee premiers de Slowaak Vladimír Mečiar en de Tsjech Václav Klaus, de geestelijke vader van een ultra-liberale markteconomie. Václav Havel, tegenstander van de breuk, heeft het tij niet kunnen keren. Wanneer beide staten op den duur tot de Europese Gemeenschap toetreden zal wellicht een nauwere samenwerking tussen de beide republieken weer gestimuleerd worden. Ook nu is echter economische samenwerking nog steeds nodig en wenselijk, zeker voor het zwakkere Slowakije.

P. Krug.

Genootschap voor Tsjechische Muziek

aangesloten bij de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije

Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse muziek is klein geworden

Onlangs ontvingen wij het bericht dat op 10-9-'93 onze medewerker A.v.Beuzekom plotseling is overleden; ere zij zijn nagedachtenis....

Daar W. Dijk en mevr. Toos Onderdenwijngaard reeds vroeger hadden afgehaakt, hebben we nu slechts twee enthousiaste mensen over: Jacques de Coo en schrijver dezes. We moeten dus niet te veel hooi op onze vork nemen.

De naam "Genootschap" blijkt bij sommige mensen suggesties te wekken, alsof we een soort speciaal inpressariaat voor Tsjechische en Slowaakse musici zijn, wat natuurlijk niet het geval is. We kunnen hoogstens namen doorgeven en hopen dat er iets van komt; wel is het daarvoor nodig dat we gegevens hebben over repertoire en condities (honoraria) alsmede de tijd dat men hier wil komen, en dan liefst minstens een jaar tevoren.

Maar, omdat we natuurlijk hoofdzakelijk het werk van Tsjechische en Slowaakse componisten propageren, hebben we eigenlijk nog liever te maken met Nederlandse musici die Tsjechische en Slowaakse muziek spelen, dan omgekeerd. Het veel gehoorde argument dat het Nederlandse concertleven al zo vol is, en dat er al zoveel Tsjechische en Slowaakse werken op CD staan is geen tegenargument. In de eerste plaats gaat er niets boven de concertzaal (of intiemer: een huisconcert) en bovendien komt het voor dat zelfs beroepsmusici nog nooit van een toch bekend componist als Vítězslav Novák hebben gehoord, en het Schönberg-ensemble in Den Haag, toch specialisten op 't gebied van hedendaagse muziek hebben bij mijn weten nog nooit een werk van een levende Tsjechische of Slowaakse componist gespeeld (dit in tegenstelling tot levende Russen bijvoorbeeld). Trouwens: hoeveel gerenommeerde pianisten in Nederland kennen de pianowerken van Smetana, van uitvoeringen nog maar te zwijgen? En Slowaakse muziek kent bijna niemand. Op dit gebied is er nog "werk" genoeg.

We zijn dus nu nog maar twee in getal. Mocht er een lid zijn, die ons effectief met raad en daad kan helpen, met ideeën die ook uitvoerbaar zijn, dan is hij/zij altijd welkom.

Ik stel me voor: bij voorkeur woonachtig in Den Haag of omgeving, al is het alleen maar om direct gemakkelijk bij elkaar te kunnen komen in noodzakelijke gevallen. En tenslotte is, tot nu toe, Den Haag de enige afdeling die op muziekgebied actief is.

Hans Wallin.

MUZIKALE NOTEN

Het WereldMuziekConcours (WMC) is het grootste muziekfestival, dat de wereld kent. Meer dan een korte schets kan ik hier niet geven. Toch probeer ik voor de "Hollanders" in een paar woorden uit te leggen wat dit festival inhoudt. Voor mensen in de provincie en verder in de rest van de wereld is dit een zeer bekend vierjaarlijks gebeuren. Aan een WMC doen zo'n 14.000 muzikanten mee uit 30 verschillende landen en afkomstig uit een kleine 250 orkesten. Variërend van het twaalf man tellende tamboerkorps uit Woerden, het 300 leden tellende SURA NARI-SUTHI-WARARAM uit MUANG NAKORN RATCHASIMA (wellicht was u die aardrykskundeles er niet, maar dat is Thailand) tot het Koninklijk Concertgebouworkest, die traditiegetrouw het festival opent.

Het aantal bezoekers wordt geschat op 600.000, waarvan 200.000 betalende bezoekers en de rest dagjesmensen. Een geweldige happening dus. Als Nederlanders vragen wij zuinig: wat kost dat?; Welnu, dat kost 3,5 miljoen gulden.

Je kunt het verhaal ook anders vertellen. Het zijn de officiële wereldkampioenschappen muziek. Harmonieën, fanfares en brassbands strijden in de concertwedstrijden om de hoogste eer. Daarnaast zijn er nog mars- en showwedstrijden. Dit jaar voor het eerst een blaaskapellenfestival. Maar ook wedstrijden voor slagwerkensembles, dirigentenwedstrijden, bijzondere orgelconcerten en wat eigenlijk niet. Vroeger deden er ook symfonie-orkesten, mandoline- en accordeonorkesten mee. Het Gadna-symfonieorkest uit Israël is jarenlang de winnaar geweest.

En waarom schrijf ik dit allemaal. Welnu Amati uit Kraslice was in 1966 de winnaar in de tweede divisie en in 1970 de wereldkampioen. Reden genoeg om te kijken wat er nu meedeed en we beginnen met de jury van de lagere divisies voor de concertwedstrijden. Naast de dirigent van de Koninklijke Militaire Kapel, Pierre Kuijpers, de Belgische dirigent en componist André Waignein was uit Brno Evzen Zámečník aanwezig. De jury voor de showwedstrijden bestond uit de specialisten op dit gebied Jo Conjaerts (ned.), David Maker (USA), Sigismund Seidl (Oostenrijk), Jaap Koops (oud inspecteur Militaire Muziek), een Belgische dame en uit Tsjechië Jiri Volf.

Naast de talloze orkesten uit West-Europa, Azië, vinden we ineens op de 11^e plaats het harmonie-orkest uit Lovosice na een Fins en voor een Duits orkest uit Calcar. En op de laatste plaats een orkest uit Australië. Wereldkampioen werd St. Michaël uit Thorn met 354 punten en vice-wereldkampioen de Koninklijke Harmonie uit Thorn met 352,5 punt. Sindsdien schijnt het burgeroorlog te zijn in Thorn. Wanneer je overal

een tien voor haalt heb je 360 punten. De beider Thorner harmonieën hadden Strawinsky (Vuurvogel en de Sacre) op het programma gezet en fabelachtig gespeeld. Maar 267 punten voor Lovosice is wel wat anders als de 354 destijds van Amati.

Amati heb ik naar Nederland gehaald in 1966 en 1970 en vele concerten (Scheveningen, Kerkrade, Amsterdam) georganiseerd. Bij de Fanfare-orkesten en brassband natuurlijk geen inbreng van Centraal Europa. Hoewel er ook al goede brassbands uit Zwitserland en Noorwegen meededen.

Wat een verschil met het blaaskapellenfestival. Ik ben alleen even wezen kijken in de tent, waar ze met de benen er buiten hingen. Wat een drukte!

De uitslagen: 2e divisie Zadovjaci (Kyjov-Tsj.) 504, 1^e prijs met lof en bovenaan. Derde werd Popolanka (Topolcianky Slo.) 436,5, vijfde Maguranka (Kanianka-Tsj.) 390,5 en laatste Textilanka (Trencin Slo.). In de hoogste divisie werd Tufaranka (Sakvicka Tsj.) eerste met 509 punten. Vierde werd Zedeanka (Parizanske Tsj.) met 458 en achtste en laatste Trencianska Dvanastka (Trencin Slo.) 407 van de te behalen 540. De hoogsten gaven 's-avonds nog een ereconcert. Hierbij viel Zadovjaci in zeer positieve zin op. De rest speelde ergens in de stad voor duizenden mensen.

Daniel Klein Breteler.

=*=-

De berichten over het 10-jarig bestaan van de Moravanka-fanclub kregen wij te laat binnen. Deze Ledenbrief zal waarschijnlijk niet voor 17 oktober verschijnen en dat is de feestdag van de Moravanka-fanclub die gevierd gaat worden in Gelre's End te Hedel, in samenwerking met Amatinka. Medewerking velenen het cymbaalorkest Burcacy, Vesely Podhoraci, de folkloregroep Domazlice, de Orginal Kunder Mädel uit Praag en de Blaaskapel Amatinka.

Uit het boekje van de muziekvrienden kring AMATINKA en uit het fanclubblad MORAVANKA noteren we het volgende:

Op zaterdag **23 oktober** is de Blaaskapel **Amatinka** te beluisteren tijdens het jubileumfestival van blaaskapel "Onder Ons" in het gemeenschapshuis "De Helftheuvel" aan de Helftheuvelpassage in **'s-Hertogenbosch**. Aanvang 14.30 uur en gratis entree.

Op zondag **31 oktober** kunt u van 14.00-18.00 uur Stribrnanka beluisteren in "De Huif" te **St-Michielsgestel**. De organisatie is in handen van de Drie Donken Blaaskapel. Voor informatie kunt u zich wenden tot Ben v.d. Biggelaar, 04138-77071.

Medio november Moravanka in Groenlo en waarschijnlijk twee dagen in Kerkrade. Info: Jos v. Gemert, 08859-51730.

13-14 november Blaaskapellenfestival in **Overpelt (B)**. Inl. 011-645952.

25-27 november Dolanka in **Steijn**. Indo: Jan Steijnen, 045-314292.

EEN KERST-CADEAU-TIP

In Nederland is nu Tsjechische volksmuziek te koop op muziekcassette en op CD.

Aan deze 3 projecten hebben meegewerkt het moravische cymbaalorkest **TECHNIK** uit Ostrava o.l.v. Jan Rokyta.

Te koop zijn de volgende muziekcassettes en CD's:

1. TEN VANOČNÍ ČAS -

Tsjechische en moravische kerstliederen gezongen door Marie Rottrová, Jarmila Šuláková, Josef Laža en Lenka Halamová.

CD - f 23,--

MC - f 16,--

2. A VY PANI MUŽIKANTI -

De bekende moravische zangeres Jarmila Šuláková zingt liederen uit Walachije, o.a. met haar moeder en dochter.

CD - f 25,--

MC - f 17,--

3. RADOSTI, RADOSTI - MC - f 17,--

Een van de bekendste Tsjechische schrijvers, lid van "Charta 77", Ludvík Vaculík zingt "zijn" liederen uit Walachije waar hij ook geboren werd.

Alle prijzen zijn inclusief verzendkosten. Een en ander is **schriftelijk** te bestellen bij:

Jan Rokyta

Cornelis Krusemanstraat 48-3 ; 1075 NR AMSTERDAM

WAT HET OOG STREELT

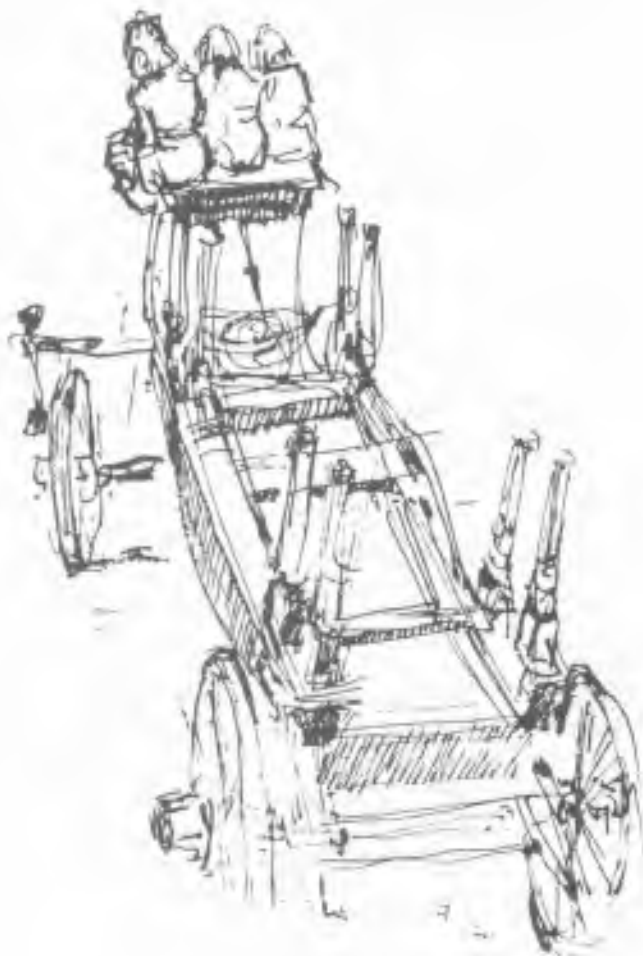
Een bijzondere tentoonstelling over het kamp Theresienstadt in het algemeen en over de kunstenaar Adolf Aussenberg in het bijzonder.

Theresienstadt, het 'Paradiesghetto' waar de joodse cultuur bloeide; de stad die het decor was van een bizarre, bijna surrealistische propaganda-leugen, het decor ook van de maar al te reële strijd om het bestaan van 140.000 gevangenen.

Adolf Aussenberg was één van die gevangenen. Hij was in Theresienstadt van 12 februari 1942 tot 12 oktober 1944. Op een opvallend zakelijke, maar onmiskenbaar persoonlijke manier heeft hij zijn omgeving in tekeningen vastgelegd. Deze tot voor kort verloren gewaande tekeningen worden nu voor het eerst tentoongesteld. Daarnaast wordt door middel van tekeningen, schilderijen, foto's en film een beeld geschetst van Theresienstadt, de stad die in al haar dubbelzinnigheid de inspiratiebron was voor, en het onderwerp was van Aussenbergs kunst.

14 oktober 1993 - 1 maart 1994

Theresienstadt, Adolf Aussenberg en de Verminkte Werkelijkheid

Zuidhollands Verzetsmuseum
Turfmarkt 30, Gouda
01820-20385

Carpooling

Gaat u naar Tsjechoslowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechoslowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen gegadigden tot elkaar te brengen.

Hij is dagelijks telefonisch bereikbaar onder nummer
020 - 6925770

ONZE BOEKENPLANK

De laatste weken zijn er weer een aantal boeken van Tsjechische auteurs in vertaling verschenen. Wij zetten ze in het kort voor u op een rijtje.

Tereza Boučková schreef '**De Indianenloop**'; een sleutelroman over het dissidentenmilieu in de jaren zeventig en tachtig in Praag. Centraal staat de haat-liefde verhouding tussen dochter en vader en het verlangen naar een eigen kind.

Boučková (1957) is de dochter van de Tsjechische schrijver en voormalig dissident Pavel Kohout.

'De Indianenloop' is uit het Tsjechisch vertaald door Edgar de Bruin en verschenen bij de Wereldbibliotheek. 161 blz. f 29,50 (1993).

Libuše Monfková beschrijft in '**Drifjfs**' het verhaal van een Tsjechische balling die tijdens een congres een vrouw ontmoet die gevoelens van heimwee en ontworteling bij hem oproept.

Monfková (1945) studeerde Engels en Duits in haar geboortestad Praag. Sinds 1971 woont zij in Duitsland. Na een wetenschappelijke carrière wijdt zij zich vanaf 1981 uitsluitend aan het schrijverschap. Monfková schrijft in het Duits.

'Drifjfs' is door Tinke Davids uit het Duits vertaald en uitgegeven door Van Gennep. 233 blz. f 38,50 (1993).

Al vanaf 1989 is een ander werk van Libuše Monfková in het Nederlands verkrijgbaar: '**De Façade**' (vertaling Tinke Davids, uitgever Van Gennep). Met deze grote roman brak Monfková internationaal door en viel haar de (door Günter Grass ingestelde) Alfred Döblin-prijs ten deel.

In '**De Façade**' gaat een groep Tsjechische kunstenaars en wetenschappers die bezig zijn met de restauratie van renaissance-fresco's op reis naar Japan. Ze stranden in Siberie en komen tenslotte bij een nomadische stam terecht waar mannan taboe zijn.

Jan Neruda schetst in de verhalenbundel '**Prague Tales**' het leven van 'kleine Mensen' in zijn geboortewijk Malá Strana rond 1850.

De hoofdfiguren en hun merkwaardige lotgevallen hebben een tragikomisch karakter. Achter een schijnbaar humoristisch en ironische verteltrant verbergt zich de sceptische levensvisie van de auteur en diens bittere sociale en morele kritiek.

Neruda (1834-1891) was aanvankelijk leraar Duits en Tsjechisch en publiceerde later als journalist zowel in Tsjechische als Duitstalige vooraanstaande kranten.

Tijdens zijn leven was hij befaamd om zijn colum's en was medeoprichter van het tijdschrift Maj en redacteur van Národní Listy.

Een verhaal uit '**Prague Tales**', een bundel verhalen die oorspronkelijk in 1878 verscheen onder de titel '**Povídky malostranské**' (Verhalen van Malá Strana), inspireerde de Chileense dichter en Nobelprijswinnaar Reyes ertoe de familienaam van Neruda tot pseudoniem te kiezen (Pablo Neruda).

Neruda woonde aan de voet van de Praagse Burcht in de huidige Nerudova-straat nr. 47 en ligt begraven op het kerkhof Vyšehrad.

'Prague Tales' is uit het Tsjechisch in het Engels vertaald door Michael Henry Heim en uitgegeven door de Londense uitgeverij Chatto & Windus.

346 blz. f 38,--.

Ivan Klíma schreef een voorwoord. De bundel is verschenen in de nieuwe reeks Central European Classics, waarmee de uitgever beoogt een historisch perspectief te bieden door oudere o.a. Tsjechische werken in nieuwe vertaling uit te brengen.

Marijke van den Wijngaard.

DUBBELING REIZEN

Praag gezien? Dan nu de rest van Tsjechië!
Appartementen, bungalows en chalets.
Katalogus op aanvraag.

Ite Boeremastraat 185
1054 PS Amsterdam The Netherlands
tel 020-6189462 fax 020-6836740

Tatra Trade & Translations is een vertaalburo, dat gespecialiseerd is in tolk- en vertaaldiensten gericht op Oosteuropa. Onze "hoofdtalen" zijn Bulgaars, Kroatisch, Pools, Russisch, Servisch, Slowaaks, Sloweens, Tsjechisch en Hongaars. Wij zijn momenteel op zoek naar:

Free-lance tolken en vertalers (beëdigd en onbeëdigd) Tsjechisch en Slowaaks

Indien u geïnteresseerd bent, verzoeken wij u ons een briefje te sturen met de volgende gegevens:

1. uw naam, adres, telefoon- en telefaxnummer;
2. uw beschikbaarheid (aantal dagen per week, avonden, weekenden, telefoon op uw werk);
3. de computerapparatuur, waarover u eventueel beschikt: soort computer (MS-DOS compatible of Apple Macintosh), soort printer, type software, modem;
4. indien u beëdigd bent graag een kopie van uw beëdiging;
5. een kort overzicht van uw vertaalervaring (met eventueel wat referenties), respectievelijk indien u nog niet als tolk en/of vertaler werkzaam bent geweest een korte motivering, op grond waarvan u geschikt meent te zijn om als tolk en/of vertaler te werken.

Uw reacties kunt u sturen naar:

TATRA Trade & Translations

T.a.v. Drs. R. Kooijman

Hofpoldersingel 27

NL-2807 LW Gouda

Tel. 01820-19713

Fax 01820-83448

Welke kleine betrouwbare Nederlandse bouwonderneming wenst met mijn bemiddeling (geen taalproblemen!) in Tsjechië te investeren door met kleine betrouwbare Tsjechische bouwonderneming samen te werken. Allereerst mondelinge bespreking in Purmerend. Tel. 02990-38238.

Het maandelijks uitgeven van de ledenbrief kost een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplage van + 800 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 15,=;	6 nrs	f 85,=;	12 nrs	f 165,=
1/8 "	f 20,=;	" "	f 115,=;	" "	f 225,=
1/4 "	f 30,=;	" "	f 170,=;	" "	f 325,=
1/2 "	f 50,=;	" "	f 270,=;	" "	f 500,=
hele pag.	f 85,=;	" "	f 440,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274,
2547 JR Den Haag. Tel. 070-3258679.